

Høring budsjett Stortinget – Forsvars- og utenrikskomiteen 2024

Norges museumsforbund representerer hele bredden av museer i Norge, også Forsvarshistorisk museum og andre museer som formidler forsvarshistorie.

Forsvarshistorisk museum

Norges museumsforbund mener Regjeringens beslutning om å etablere Forsvarshistorisk museum som en ny etat under Forsvarsdepartementet fra 1. januar 2025 er god. Målsettingen om å videreutvikle Forsvarshistorisk museum som en moderne, profesjonell og fremtidsrettet museumsvirksomhet støttes fullt ut. Det er også positivt at man samtidig foreslår å styrke ivaretagelsen av andre kulturminner og kulturmiljøer tilknyttet forsvarssektoren som festningsverk og verneverdige bygg.

At man i budsjettproposisjonen understreker at: «Virksomheten skal drives med utgangspunkt i museumsfaglige prinsipper om forskning, formidling, forvaltning og fornying, som vil presiseres i Instruks for Forsvarshistorisk museum.», vitner om at Forsvarsdepartementet legger ICOMs museumsdefinisjon til grunn for museet. Museumsforbundet tar det for gitt at Forsvarsdepartementet også legger til ICOMs museumsetiske regelverk til grunn for samarbeidet med den nye etaten i arbeidet med å utforme presiseringene av oppdraget i instruks for Forsvarshistorisk museum. I dette ligger det at departementet skal ha en armlengdes avstand til museets drift, prioriteringer og at museet i likhet med museene i det øvrige museumslandskapet har faglig frihet til å belyse alle de problemstillinger som museet mener er aktuelle for at de skal fylle sitt samfunnsoppdrag.

Det er svært positivt at Forsvarsdepartementet i tillegg til å overføre driftsmidlene til museet foreslår en «ytterligere satsing på 32,4 mill. kroner som beskrevet i langtids-planen knyttet til opprettelsen av etaten og styrking av gjenstandsforsvaltningen.» Dette vil i 2025 sette «den nye virksomheten i stand til å bevare gjenstandssamlinger gjennom komplettering av organisasjon, systemer, prosedyrer og grunnleggende museumsfaglige tiltak». At man tydelig signaliserer at man i perioden 2026-2030 ønsker å dreie aktivitetene gradvis mot videreutvikling av gjenstandsforsvaltning, styrking av forskning, oppgradering av formidlingskonsepter og etablering av nye, engasjerende utstillinger, vitner om at man har en grunnleggende forståelse for museets kjernevirksomhet og utviklingsbehov.

Det er også positivt at det signaliseres at man også ønsker å samarbeide med andre institusjoner. Økt samarbeid med andre kulturinstitusjoner og, ikke minst, andre museer som formidler forsvarshistoriske tema er viktig. Et Forsvarshistorisk museum som kommer nærmere det samlede museumslandskapet, slik Museumsmeldingen fra 2021 også fremmer som viktig for hele sektoren, er positivt.

Nansen-programmet og kultur som beredskap

De siste årenes krig i Ukraina og Gaza/Midtøsten har tydelig vist hvordan ødeleggelse av kulturarv brukes som et bevisst verktøy i krigføringen for å ødelegge et folks kulturarv og bygge ned landets historie og kulturelle identitet. Dette gjennomføres til tross for at det er i strid med krigens folkerett, Haag-konvensjonen av 1954 og andre relevante konvensjoner.

Angrepet på museer og viktig kulturarv i Ukraina startet kort etter invasjonen og UNESCO utformer jevnlig nye oversikter over ødelagt kulturarv der og i Gaza. Museumsforbundet har avgitt uttalelser om å rette fokus på ødeleggelse av kulturarv i begge disse konfliktområdene. Vi mener at både Forsvarsdepartementet og Utenriksdepartementet må bidra til å løfte problemstillingene i Regjeringen og i relevante samarbeidsfora utenfor landets grenser.

Flere museer, også i Norge, bidro med hjelpesendinger, midler og andre tiltak for å sikre kulturgjenstander i Ukraina. Museumsansatte har nettverk og kompetanse som kan være ressurser som kan bidra den dagen man kan starte en gjenoppbygging av kulturarv og gjenoppbygging av den kulturelle identiteten i de krigsrammede områdene.

I det videre arbeidet med Totalberedskapskommisjonens utredning og anbefalinger er det viktig at museene og kulturens rolle i beredskapssammenheng løftes inn og tas med i det videre beredskapsarbeidet. Erfaringene fra Ukraina og Gaza, som også flere norske medier har dokumentert, viser at kulturen er viktig for befolkningen i den situasjonen befolkningen befinner seg i.

Kultur- og informasjonsformål – kulturfremme

I Utenriksdepartementets budsjettforslag foreslås posten for Næringsfremme, kultur og informasjon redusert med 4,8 %, fra vel 83 mill. kroner til drøyt 79 mill. kroner. Det er trist i en tid der det er viktigere enn noen gang å fremme kultur og også norsk kunst og kunstnere i utlandet samt styrke kultursamarbeid. Dette rammer kunstnere vel så sterkt som museene, men også de har de senere årene deltatt i ulike kulturfremmende tiltak ved å vise sine samlinger ute, noe som er i tråd med signaler om økt internasjonalt samarbeid i Museumsmeldingen fra 2025. Det er særlig synd i en tid der man erfarer at norsk kultureksport har økt og har et godt utgangspunkt for videre utvikling.

Kultur som redskap i pleie av bilaterale forhold er viktig, ikke minst når kulturen skaper «rom for samtaler om sensitive tema fordi ramme rundt og måten det tas opp på er mindre konfliktskapende» slik departementet selv understreker (s. 40). Kultursamarbeid er viktig for deling av verdier og kunnskap, noe mange museer i Norge har erfart gjennom deltagelse i EØS-samarbeid med museer i Europa.

NORGES
MUSEUMS
~ FORBUND

Norges museumsforbund
Norwegian Museum Association
Akersgata 43
0158 OSLO, Norge/Norway

sekr@museumsforbundet.no
museumsforbundet.no
org.nr 977237866